Medborgarskolan stockholmsregionen
johan.adler@medborgarskolan.se

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad i Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad i följande utsträckning:

Rektors ledarskap
Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av personalen.

Undervisning
Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att se till att undervisningens innehåll och arbetssätt stimulerar och utmanar alla elever utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar.

Trygghet och studiero
Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning
Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i högre utsträckning ger lärarna förutsättningar att kunna samverka för att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra betyg.

Uppföljning
Huvudmannen ska senast den 20 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:8527) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd
1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektorn i hög utsträckning följer upp och analyserar hur väl verksamheten fungerar. Rektorn skapar även förutsättningar för samverkan och försäkrar sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Granskningen visar dock även att rektorn inte säkerställer att skolans arbets- och förhållningssätt är förankrade och tillämpas av all personal och att rektorn inte leder ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Rektorn följer till stora delar upp och utvecklar verksamheten
Granskningen visar att rektorn kontinuerligt utvecklar verksamheten genom att följa upp och analysera utbildningens förutsättningar och resultat i alla ämnen och årskurser, identifiera utvecklingsområden och vidta åtgärder. Uppföljning och analys av resultaten genomförs på olika sätt vid flera tillfällen under året och lärare och elevhälsa är delaktiga i detta arbete. Förutom att vid olika mötesforum följa upp kunskapsresultat utifrån elevers socioekonomiska bakgrund och kön samt resultat för trygghet, studiero och värdegrundsarbete följer rektorn även upp undervisningen genom medarbetarsamtal och i viss mån lektionsobservationer. I intervjuer med elever, lärare och elevhälsa framkommer att eleverna görs delaktiga i kartläggning och analys av trygghet och studiero och att det utifrån resultaten har vidtagits konkreta åtgärder (se avsnitt Trygghet och studiero). I intervjuerna framkommer även att lärarna och elevhälsan följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat. Ett exempel på utvecklingsområde som rektorn har identifierat genom sin uppföljning är låga resultat i ämnet matematik, särskilt i vissa årskurser. Rektorn har tillsammans med lärarna analyserat orsaken till detta och sedan vidtagit åtgärder såsom tvålärarskap i vissa klasser och extra matematikundervisning för elever med behov av det.

Rektorn skapar förutsättningar för samverkan och försäkrar sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen
Rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka genom olika regelbundna forum och följer även upp hur det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Lärarna på skolan är organiserade i arbetslag med arbetslagsledare, ämneslag med ämneslagsledare samt grupper för kollegialt lärande som leds av lärare som verkar som ”lärspridare”. I intervjuer med lärare och rektor framkommer att arbetslagsmöten och träffar för kollegialt lärande sker veckovis medan tiden för arbete i ämneslag har dragits ned under läsåret eftersom rektorn prioriterat en satsning på kollegialt lärande inom IKT (informations- och kommunikationsteknik) och digitalisering. Rektorn berättar vidare att IKT-utbildningarna är kopplade till ämneslagen för att diskussionerna ska bli givande i relation till ämnena. I intervjuerna framkommer även

att rektorn och biträdande rektorn deltar i det kollegiala lärandet och även följer upp och utvärderar huruvida det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Rektorn leder och styr inte ett strategiskt jämställdhetsarbete
Granskningen visar att skolan saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektorn. Intervjuade elever och lärare ger exempel på hur några lärare arbetar med jämställdhetsfrågor i undervisningen eller på förekommen anledning tar upp jämställdhetsfrågor under mentorstid. Det framgår dock att detta endast sker på initiativ av elever eller lärare och att det inte är något som styrs av rektorn eller att formerna för detta arbete diskuteras i arbetslag eller ämneslag. Såväl rektor, lärare och elevhälsans representanter säger i intervjuer att det inte finns något strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektorn då det inte setts som ett prioriterat område eftersom bland annat trygghetsenkäter visat att eleverna inte upplever att det är ett problem på skolan. Samtliga intervjugrupper säger också att eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad kan vara sig själva, vare sig de är ”han, hon eller hen” och att flickor och pojkar behandlas lika. I Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9, som genomfördes hösten 2017, framkommer att även dåvarande elever i hög grad ansåg att flickor och pojkar behandlas lika på skolan men att de i lägre grad diskuterar jämställdhet i undervisningen[1].

Skolans arbets- och förhållningssätt är inte förankrade i verksamheten
Granskningen visar att skolans arbets- och förhållningssätt inte är tillräckligt tydliga och förankrade och följaktligen inte tillämpas av alla i personalgruppen och att detta riskerar att skapa en otrygghet för eleverna. I intervjuer med elever och elevhälsa framkommer att lärare förhåller sig olika till bland annat arbetet med planering, lektionsstruktur, stöd till elever och studiero och att eleverna uppfattar att det saknas gemensamma förhållningssätt. Elevhälsans representanter säger i intervjun att en

[1] Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i åk 9, s. 10-11. På påståendet *”Mina lärare ger killar och tjejer samma förutsättningar”* var indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad 8,1 på en indexskala från 0 till 10, jämfört med genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter som var 6,7. På påståendet ”*På min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen i undervisningen”* var indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad 5,0, jämfört med genomsnittet som var 5,2. Ett högt index i enkäten indikerar positiva uppfattningar. https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter

högre grad av likvärdighet, gällande till exempel arbetet med studiero, skulle vara trygghetsskapande för eleverna. I intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer även att det saknas tydliga rutiner för introduktion av nya lärare, särskilt om dessa påbörjar sin anställning mitt under en termin. Av intervjuer med lärare framgår att skolans rutiner generellt inte är förankrade hos all personal och följaktligen inte tillämpas av alla. Lärare säger att även om rutiner och förhållningssätt presenterats för personalen och lärarna har kännedom om dem har de alltid kunnat arbeta lite som de vill och att det vore bra om skolledningen följde upp hur rutinerna fungerar. Rektorn berättar i intervju att det varierar i vilken grad skolans rutiner efterlevs och säger att rutiner som inte alltid fungerar exempelvis kan handla om rutiner gällande den gemensamma lektionsstruktur de har beslutat om och rutinen för att försäkra sig om att alla undervisande lärare känner till alla elevers behov av extra anpassningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av personalen.

I granskningen av Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad framkommer att rektorn inte i tillräcklig utsträckning tydliggör skolans arbets- och förhållningssätt och följer upp hur dessa efterlevs, vilket medför att beslutade rutiner och förhållningssätt inte tillämpas av all personal på skolenheten.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad fortlöpande och med tydlighet kommunicerar de arbets- och förhållningssätt som beslutas om och försäkrar sig om att dessa tillämpas av personalen. Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skola ska ledas och samordnas av en rektor och att rektor beslutar om enhetens inre organisation. Av läroplanen framgår vidare att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Det behöver därför vara tydligt för alla lärare och all övrig skolpersonal hur skolans organisation ser ut, och framför allt vilka arbets- och förhållningssätt som finns samt hur skolan arbetar i olika avseenden. Forskning visar att ett framgångsrikt

skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation med tydliga regler för samarbetet.[2]

Undervisning

Författningsstöd
1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och varierad samt innehåller aktivt lärarstöd och att eleverna till viss del ges möjlighet till delaktighet i sitt eget lärande. Granskningen visar dock även att undervisningens innehåll och arbetssätt inte alltid är anpassat så att eleverna har möjlighet att arbeta utifrån sin kunskapsnivå.

Undervisningen är varierad, strukturerad och innehåller aktivt lärarstöd
Granskningen visar att det på lektionerna finns en god variation i arbetssätt och arbetsformer samt att eleverna får en undervisning som till stor del är strukturerad och innehåller aktivt lärarstöd. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det finns en balans mellan gemensamma genomgångar och arbete som genomförs i par, grupp och enskilt. Elever och lärare ger exempel på en variation mellan teoretiska och praktiska uppgifter samt att läroböcker, digitala hjälpmedel och film växelvis används i undervisningen. Elever säger att även om arbetssättet under varje lektion inte alltid är varierat varierar arbetssätten från lektion till lektion, något som bekräftas av Skolinspektions lektionsobservationer. Av intervjuerna framgår även att lärare under lektionerna ger eleverna olika former av aktivt lärarstöd så att de kommer igång med sina uppgifter och bibehåller sitt engagemang. Även Skolinspektionens

[2] Jarl, M, Blossing, U och Andersson, K (2017) Att organisera för skolframgång: Strategier för en likvärdig skola, Stockholm Natur och Kultur, s 69 ff.

lektionsobservationer visar att lärare aktivt stödjer eleverna vid varje lektion, såväl vid arbete som genomförs enskilt som i grupp. På samtliga lektioner ser Skolinspektionen lärare som rör sig runt i klassrummet och hjälper eleverna att bibehålla sitt engagemang bland annat genom att ställa öppna frågor och resonera med eleverna. Att lärare uppmuntrar och berömmer elever framkommer också av Skolinspektionens lektionsobservationer, även om elever i intervju säger att de inte upplever att alla lärare gör det i samma utsträckning. Av granskningen framkommer även att skolan har infört en gemensam lektionsstruktur, ”kulturamalektionen”, som bland annat innefattar att läraren ska skriva upp på tavlan vad eleverna ska göra under lektionen och att lektionen ska avslutas gemensamt. De lektioner Skolinspektionen observerat är strukturerade och samtliga observerade lektioner inleds med att läraren berättar vad eleverna ska arbeta med under lektionen. Syftet med undervisningen tydliggörs dock inte på mer än två av åtta observerade lektioner. Att lärare sällan tar upp syfte och mål med undervisningen eller förklarar för eleverna varför de ska lära sig vad framkommer även i elevintervjuer. Några av de observerade lektionerna avslutas genom att läraren berättar vad de ska göra nästa lektion och vad eleverna bör förbereda hemma. Ingen av de observerade lektionerna innehåller dock ett sammanfattande eller reflekterande avslut. Att undervisningens syfte tydliggörs för eleverna och att lektionen innehåller en sammanfattande avslutning påverkar elevernas motivation och lärande positivt. Det är därför bra om samtliga lärare ser till att dessa moment i större utsträckning ingår i lektionerna för att de ska vara så givande som möjligt för eleverna.

Elevernas ges möjlighet till delaktighet i det egna lärandet

Granskningen visar att eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad ges möjligheter att medverka i planering och utvärdering av undervisningen men att omfattningen varierar beroende på ämne och lärare. Av elevintervjuerna framgår att elever i vissa ämnen får vara med och påverka undervisningen. Elever ger exempel på ett ämne där de varit med och påverkat planeringen och några exempel på ämnen där de fått vara med och påverka tidpunkten för examinationer eller examinationsformer. Exempelvis har lärare kortat ner prov efter att eleverna klagat på att proven var för omfattande. Eleverna säger vidare att vissa lärare ibland frågar eleverna vad de vill göra under lektionen och att de i vissa ämnen får göra utvärderingar. På några av de observerade lektionerna ser Skolinspektionen exempel på att lärare frågar eleverna om de behöver mer tid för en uppgift eller ger elever möjlighet att muntligt tycka till om en planering. Eleverna säger dock i intervju att de inte upplever att lärarna generellt låter eleverna tycka till om undervisningen. Även i intervjuer med lärare framkommer att det varierar i vilken utsträckning elever ges möjlighet att påverka lektionerna och att det inte finns någon gemensam struktur på skolan som säkerställer

att eleverna görs delaktiga i det egna lärandet. I Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9, som genomfördes hösten 2017, framkommer att dåvarande elever skattade sin möjlighet till delaktighet och inflytande över undervisningen lägre än genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter, medan de skattade möjligheterna att påverka skolmiljön högre[3].

Granskningen visar vidare att eleverna ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. I intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna inför utvecklingssamtal på mentorstid får möjlighet att reflektera över sitt lärande i olika ämnen med hjälp av självskattning och att elever i vissa klasser arbetar med studieteknik och motivation på mentorstiden. Det finns även exempel på ämnen där eleverna får skriva loggbok eller använda sig av kamratrespons. Lärare berättar i intervju att det är upp till varje lärare att avgöra om och hur de ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande men att alla elever inför utvecklingssamtal ska ges möjlighet till självskattning.

Undervisningen på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad stimulerar och utmanar inte alla elever

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen inte är anpassad så att alla elever utmanas utifrån sina behov och förutsättningar. Skolinspektionens enkät från 2017 visar att dåvarande elever i årskurs 9 skattade områdena *”Anpassning efter elevernas behov”* och *”Utmaningar”* lägre än genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter i enkätomgången[4]. Av intervjuer med nuvarande elever framkommer att

[3] Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i åk 9, s. 11. På påståendet *”Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll”* var indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad 3,9 på en indexskala från 0 till 10, jämfört med genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter som var 4,8. På påståendet *”På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter”* var indexet för eleverna på skolenheten 4,3, jämfört med genomsnittet som var 5,1. På påståendet *”I vår skola är vi elever med och påverkar vår skolmiljö”* var skolenhetens index 6,2 jämfört med genomsnittet som var 5,9. Ett högt index i enkäten indikerar positiva uppfattningar. https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/

[4] Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i åk 9, s. 9. På exempelvis påståendet *”I min skola finns det extrauppgifter för de som hinner och vill ha det”* var indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad 6,4 på en indexskala från 0 till 10, jämfört med genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter som var 7,2. På påståendet ”Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver

de ofta får arbeta med likadana uppgifter på lektionerna trots att de upplever att de behärskar dessa och att elever som är klara och behöver mer utmanande uppgifter får sitta och vänta medan de andra arbetar ikapp samtidigt som elever med behov av stöd inte får det i tillräcklig utsträckning. I intervjuerna framkommer även att det varierar beroende på lärare i vilken grad undervisningen anpassas. Även intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor visar att det varierar hur lärare anpassar undervisningen till elevernas behov och förutsättningar. Några lärare ger exempel på hur de ger anpassningar till elever genom att bland annat repetera mycket, sammanfatta arbetsområden, tillhandahålla anpassade digitala läromedel eller inläsningstjänst och att det som lärare går att få stöd av specialpedagogen i arbetet med extra anpassningar. Lärarna berättar också att det är svårt att hinna med att anpassa undervisningen till de elever som behöver utmaningar, eftersom lärarna behöver fokusera på att hjälpa elever som har svårigheter eller behöver motiveras. I samtliga intervjuer framgår även att rutinerna för att informera alla undervisande lärare om vilka elever som behöver vilka extra anpassningar inte fungerar tillfredsställande och rektorn uppger att medan de arbetar med att hitta en lösning för att få arbetet med extra anpassningar att fungera bättre satsar skolan på generella anpassningar i klasserna. Rektorn berättar också om en satsning på tvålärarskap i vissa ämnen för att skapa förutsättningar för lärarna att i högre grad arbeta med anpassningar och att skolans satsning på IKT och digitala läromedel kan komma att bidra till att det blir lättare att anpassa undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att se till att undervisningens innehåll och arbetssätt stimulerar och utmanar alla elever utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar.

Granskningen visar att skolans arbete med att anpassa undervisningen utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar behöver utvecklas. Även om granskningen

---

det” var indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad 6,9, jämfört med genomsnittet som är 7,3. Ett högt index i enkäten indikerar positiva uppfattningar. https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/

visar att undervisningen i vissa delar genomförs så att den är anpassad efter olika individer och deras förutsättningar framkommer ändå ett behov av att ytterligare utveckla undervisningen så att den stimulerar både elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling och elever i behov av mer stöd.

En undervisning där läraren utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter som utvecklar elevernas tänkande anses främja och stärka elevernas motivation och engagemang i undervisningen. Av skollagen framgår också att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolverket drar i sin rapport om högpresterande elever slutsatsen att skolan behöver uppmuntra elever och främja elevernas motivation genom att låta dem arbeta med ett innehåll på en lämplig nivå så att eleverna ges möjlighet att nå längre i sitt lärande[5]. Skolinspektionens granskning av stöd och stimulans i klassrummet lyfter fram vikten av att elever blir utmanade och stimulerade utifrån sina egna behov. Elever som inte blir utmanade eller inte får det stöd de behöver riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga[6].

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärare med stöd av specialpedagog och under ledning av rektorn utvecklar undervisningen så att den blir stimulerande och utvecklande för alla elever i alla ämnen. Lärare behöver ta reda på elevernas förförståelse, förutsättningar och behov och planera undervisningens innehåll och arbetssätt så att alla elever möts upp på sin nivå. Förslagsvis kan arbetet inledas med en inventering av vilka former för anpassad undervisning och uppgifter som en del lärare redan arbetar med. I utvecklingsarbetet bör lärarna överväga att utveckla uppgifter som kan fördjupas och genomföras utan att det finns ett ”tak”. Ett annat sätt att utmana eleverna är att erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan.

[5] Skolverket (2012), ”Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen”, Rapport 379, Stockholm: Fritzes, s. 9-10

[6] Skolinspektionen (2014), ”Stöd och stimulans i klassrummet – Rätten att utvecklas så långt som möjligt”, Stockholm: Skolinspektionen.

Det är av betydelse att alla elever får arbeta med uppgifter utifrån sin nivå och att extra uppgifter för elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.

Trygghet och studiero

Författningsstöd
3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper**,** 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att elevernas upplevelse av trygghet och studiero systematiskt följs upp och att skolan aktivt och medvetet arbetar för att vidta åtgärder som tillförsäkrar eleverna en lugn och trygg miljö.

Skolan bedriver ett medvetet och prioriterat arbete för att skapa och upprätthålla en trygg miljö för eleverna

Granskningen visar att det pågår ett kontinuerligt, strategiskt och samlat arbete som syftar till att skapa en trygg lärandemiljö för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad. I Skolinspektionens enkät med dåvarande elever i årskurs 9 som genomfördes höstterminen 2017[7] svarade 90 procent av eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad att de kände sig trygga i skolan och nuvarande elever beskriver i intervjuer att deras upplevelse av trygghet regelbundet följs upp av skolans personal. Detta bekräftas i intervjuer med lärare och representanter för skolans trygghetsteam där de beskriver att skolan bland annat genom regelbundna enkäter och kartläggningar följer upp hur eleverna i alla årskurser upplever tryggheten på skolan, och om det finns platser på skolan som elever upplever som otrygga. Resultaten från enkäterna diskuteras och analyseras av skolans trygghetsteam, av lärare i arbetslagen och med elever under mentorstid. Utifrån dessa kartläggningar

[7] Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i åk 9, s. 13. https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/

och analyser sätter skolan in åtgärder för att öka elevernas trygghet, exempelvis genom att se till att vissa frågor diskuteras med eleverna på mentorstiden eller att specifika platser på skolan blir mer bemannande. Såväl lärare som representanter för skolans trygghetsgrupp uppger att trygghetsarbetet bedrivits på det sätt som de beskriver under flera års tid. Av granskningen framgår även att trygghetsarbetet utvärderas. Bland annat framgår att utvärderingen visat att organisationen för att involvera alla elever i analysarbetet av trygghetsenkäten inte fungerade föregående år, och för att trygghetsarbetet ska bli likvärdigt på skolan ska därför tid avsättas under vårterminen så att alla mentorer får förutsättningar att gå igenom och diskutera enkätresultatet med sina klasser. Rektorn uppger i intervju att arbetet med trygghet är ett område som hon har valt att prioritera.

Skolan har påbörjat ett samlat arbete med att skapa studiero för eleverna
Granskningen visar att det på skolan sedan en tid bedrivs ett samlat och medvetet arbete för att förbättra elevernas studiero. I intervjuer med representanter för skolans trygghetsgrupp, lärare och rektor framkommer att elevernas studiero följs upp regelbundet och att uppföljningen bland annat visat att det var sämre studiero i vissa årskurser än andra. Rektorn berättar att de för att stärka elevernas studiero infört en gemensam lektionsstuktur på skolan som de kallar för ”kulturamalektionen”. Den gemensamma lektionsstrukturen innebär bland annat att elever ställer upp sig på led innan lektion, lämnar sina mobiltelefoner i en telefonförvaring och att lektionen har tydlig start och avslut. I samtliga intervjuer samt av Skolinspektionens lektionsobservationer, framkommer att det varierar mellan klasser och lärare i vilken utsträckning lärare följer de gemensamma förhållningssätten som ”kulturamalektionen” innebär. Detta indikerar även Skolinspektionens enkät som visar att det är stor variation i hur eleverna anser att lärarna arbetar med studiero[8]. Rektorn säger att det fungerar bättre med de yngre eleverna än de äldre och bättre med vissa

[8] Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9, som genomfördes under höstterminen 2017, visar att dåvarande elever skattade området *studiero* lägre än genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter i enkätomgången. Indexet för eleverna på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad var 4,8 på en indexskala från 0 till 10, jämfört med genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter som var 5,3. Ett högt index i enkäten indikerar positiva uppfattningar. Enkätsvaren visar även att det är en avsevärd spridning på elevernas svar. https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter

lärare än andra. Rektorn berättar vidare att hon arbetar med att skapa samsyn i arbetslagen kring förhållningssätt för ordning och reda och att hon bland annat gett arbetslagen i uppgift att komma fram till en gemensam agenda för arbetet i respektive arbetslag. Rektorn säger också att hon avsatt tid för uppgiften och att arbetslagen kommer behöva redovisa uppgiften för rektorn.

I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att rektorn behöver säkerställa att skolans arbets- och förhållningssätt även när det gäller att skapa studiero är tydliga och tillämpas av personalen (se avsnitt Rektors ledarskap), och fortsätta arbetet med att skapa samsyn i arbetslagen.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd
1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen
9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen
Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn visserligen följer upp och analyserar eventuella skillnader i bedömningar och betyg samt mellan resultat på nationella ämnesprov och betyg, men att rektorn endast ger lärarna begränsade förutsättningar att samarbeta kring bedömning och betygssättning i syfte att verka för likvärdighet och kvalitetssäkring av betyg. I granskningen framkommer även att det saknas tydliga rutiner och strukturer för hur kvalitetssäkring av betygssättningen ska ske när den undervisande läraren är obehörig.

Rektorn följer upp och analyserar eventuella skillnader i bedömningar och betyg samt mellan resultat på nationella ämnesprov och betyg
Av granskningen framkommer att rektorn följer upp lärarnas bedömning och analyserar eventuella avvikelser samt för diskussioner med lärare utifrån dessa analyser. Rektorn berättar i intervju att lärarna för in bedömningar i matriser i skolans digitala lärplattform där rektorn kan följa upp att bedömningarna görs på rätt sätt. Rektorn berättar att när betygen sätts går rektorn igenom betygssättningen i alla klasser och ställer frågor till lärarna om hon ser något som avviker, särskilt kring varför elever fått betyget F eller om läraren markerat att betygsunderlag saknas. Rektorn uppger att hon genom denna uppföljning och efterföljande diskussion med lärare bland annat uppmärksammat att en lärare inte hade tagit hänsyn till det underlag som fanns på föregående skola gällande en elev som börjat på Kulturama Grundskola

Hammarby Sjöstad mitt under terminen. Rektorn berättar också att resultaten från de nationella proven följs upp och analyseras och att betygen ligger i linje med de nationella proven. Detta bekräftas av Skolverkets officiella statistik där det framgår att andelen elever i årskurs 6 och 9 som fick lika terminsbetyg som provbetyg är högre i samtliga ämnen än andelen elever som fick lägre eller högre terminsbetyg än provbetyg jämfört med genomsnittet i riket vid motsvarande prov- och betygsomgång[9].

Rektorn ger inte lärarna tillräckliga förutsättningar att sätta likvärdiga betyg
Granskningen visar att lärarna endast i begränsad utsträckning organiserat samarbetar kring bedömning och betygssättning. Visserligen visar granskningen att det på skolans betygskonferenser kan förekomma bedömningsdiskussioner och att det avsätts tid för sambedömning av nationella prov i både årskurs 6 och 9, men flera lärare säger att det sällan blir riktig sambedöming vid dessa tillfällen eftersom tiden är väldigt begränsad och att de bara hinner diskutera ett fåtal svåra bedömningar. Vidare visar granskningen att det för lärare i ämnen som saknar nationella prov inte finns några fungerande organiserade möjligheter att samverka för att säkerställa likvärdig bedömning, då den tid som finns avsatt för ämneslagen att träffas ägnas åt annat än att diskutera bedömning och det finns lärare på skolan som saknar ämneskollegor att sambedöma med. Det framgår också att det inte sker något samarbete med någon annan skola avseende sambedömning, varken gällande nationella prov eller i övrigt.

Granskningen visar också att bedömningsstöd inte används i någon större utsträckning på skolan som ett stöd för lärarna i arbetet med likvärdiga bedömningar. Det framkommer att alla lärare förvisso ska ha getts möjlighet att använda bedömningsstöd genom tillgång till Skolverkets bedömningsportal, men lärarna berättar i intervju att lärare på skolan generellt inte använder bedömningsstöd, utan att detta endast sker i några enskilda ämnen av några enskilda lärare på eget initiativ. Även rektorn säger i intervju att användandet av bedömningsstöd kan variera bland lärare och att det kan finnas ett behov av att påtala att lärare ska använda bedömningsstöden.

[9] Skolverkets skolblad för Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad, s. 11, https://siris.skolverket.se/siris/!ris.skolblad.submit?geo=1&psSkolkodGr=23066257

I granskningen framkommer även att det saknas tydliga rutiner och strukturer för hur kvalitetssäkring av betygssättningen ska ske när den undervisande läraren är obehörig. I intervjuer med lärare framkommer att legitimerade lärare ombetts att kort inför betygssättning skriva på betyg som de inte kunnat kvalitetssäkra. Rektorn säger att det kanske inte kommunicerats nog tydligt och i tid hur betygssättningen ska gå till i de fall där läraren är obehörig och att de framöver behöver se till att det finns en fungerande och känd rutin för detta.

Trots att det framkommer att det finns behov av att utveckla arbetet med att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygsättning ur flera aspekter har inte någon kompetensutveckling inom betyg och bedömning genomförts på skolan. Dock uppger rektorn att en förstelärare har fått ett uppdrag att leda ett arbete kring bedömning senare under vårterminen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i högre utsträckning ger lärarna förutsättningar att kunna samverka för att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra betyg.

Granskningen visar att formerna för samverkan om bedömning och betygssättning vid Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad behöver utvecklas. Visserligen visar granskningen att det avsätts tid för sambedömning av nationella prov, men det framkommer också att det i ämnen som saknar nationella prov inte finns någon skolövergripande systematik i arbetet med att samverka för att skapa en allsidig och likvärdig bedömning och att det saknas tydliga rutiner för hur kvalitetssäkring av betygssättningen ska ske när den undervisande läraren är obehörig. Något samarbete med någon annan grundskola förekommer inte heller.

Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Rektorn behöver också skapa förutsättningar och rutiner för hur en legitimerad lärare ska sätta betyg tillsammans med en lärare som inte är legitimerad och att detta arbete planeras

så att den legitimerade läraren får information i tid om att hon eller han ska bistå en kollega som saknar legitimation samt att tillräcklig tid avsätts för detta.[10]

Sammantaget är Skolinspektionens rekommendation att rektorn, tillsammans med lärarna, utvecklar former för samverkan om bedömning och betygsättning på Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad liksom med andra grundskolor. Fokus för denna samverkan bör vara att kvalitetssäkra lärarnas bedömningar med ett tydligt syfte att skapa likvärdighet. Detta innefattar även att upprätta rutiner för hur betyg ska sättas när lärare är obehöriga. Lärare behöver även i övrigt regelbundet ges möjlighet att diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven, även i de fall det inte rör betygsättning. Lärare behöver också ges möjlighet att samverka mellan skolor. Att diskutera bedömning och betygssättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig. Att ha god insikt i vad styrdokumenten säger är också en del i detta. Som stöd i arbetet att uppnå gemensamma bedömningar kan personalen använda sig av Skolverkets bedömningsstöd.[11]

På Skolinspektionens vägnar

X Ana-Maria Koci Spång	X Marlene Giertz
Beslutsfattare Signerat av: Ana-Maria Koci Spång	Utredare Signerat av: Marlene Giertz

I handläggningen av ärendet har även Sara Afifi medverkat.

[10] Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning, 2018, s. 22-24.

[11] Skolverket erbjuder bedömningsstöd i flera ämnen. Syftet med bedömningsstöden är att främja en likvärdig bedömning och betygssättning. Samtliga bedömningsstöd finns att tillgå på Skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor och biträdande rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 15 januari 2019 och den 17 januari 2019. Besöket genomfördes av Marlene Giertz och Sara Afifi.

Kulturama Grundskola Hammarby Sjöstad är en fristående grundskola med 467 elever i årskurserna 6-9 läsåret 2018/19. Huvudman för skolan är Medborgarskolan Stockholmsregionen med organisationsnummer 802006-0524. Skolan är belägen i Stockholms kommun.